

РЕШЕНИЕ

№ 1261

гр. София, 05.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-Г СЪСТАВ, в публично заседание на седми февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Татяна Димитрова

Членове: Румяна М. Найденова
Цветина Цолова

при участието на секретаря Алина К. Тодорова
като разгледа докладваното от Румяна М. Найденова Въззивно гражданско дело № 20221100512216 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба, подадена от М. С. С., действащ чрез процесуалния си представител, срещу решение № 20053048 от 15.08.2022 г., по гр. д. № 21392/2020 г. на Софийски районен съд, 176 състав.

С посоченото решение е отхвърлен предявеният иск с правно основание чл. 49, вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД от М. С. С., с ЕГН: ***** срещу „Н.М.У.“ ЕООД, с ЕИК: *****, за сумата от 10 000 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди от публикация под заглавието: „Яхтата за 4,5 млн. на М. С. цъфна в Турция "от 08.04.2020г. на сайта „Luра.bg“, както и предявения иск с правно основание чл. 49, вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД от М. С. С., с ЕГН: ***** срещу „Н.М.У.“ ЕООД, с ЕИК: *****, за сумата от 10 000 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди от публикация под заглавието: „България зове: В памет на М. - пълен бойкот на „Винпром Карнобат" от 22.04.2020г. на сайта „Luра.bg“, като неоснователни.

Във въззивната жалба се излагат подробни съображения, че обжалваното решение е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства. Моли се решението да бъде отменено, а предявените иски да бъдат изцяло уважени, като се присъдят направените пред двете инстанции разноски.

В установения от закона срок, въззиваемият „Н.М.У.“ ЕООД, действащ чрез процесуалния си представител, е депозирал отговор на въззивната жалба. С него оспорва

въззивната жалба като неоснователна и претендира присъждане на сторените разноси пред въззивната инстанция.

Софийски градски съд, като обсъди събраните по делото доказателства, становищата и доводите на страните, съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира от фактическа и правна страна следното:

Жалбите е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК и е процесуално допустима, а разгледана по същество - неоснователна.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо, налице е постановен диспозитив в съответствие с мотивите на решението. При произнасянето си по правилността на решението съгласно чл.269, изр. второ от ГПК и задължителните указания, дадени с т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по т.д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, въззивният съд е ограничен до релевираните във въззивната жалба оплаквания за допуснати нарушения на процесуалните правила при приемане за установени на относими към спора факти и на приложимите материално правни норми, както и до проверка правилното прилагане на релевантни към казуса императивни материално правни норми, дори ако тяхното нарушение не е въведено като основание за обжалване. Не се установи при въззивната проверка нарушение на императивни материално правни норми. Първоинстанционният съд е изложил фактически констатации и правни изводи, основани на приетите по делото доказателства, които въззивният съд споделя и на основание чл. 272 ГПК, препраща към тях, без да е необходимо да ги повтаря.

Относно правилността на първоинстанционното решение въззивният съд намира наведените с въззивната жалба доводи за неоснователни.

Исковата претенция намира своето правно основание в разпоредбата на чл. 49 ЗЗД. За нейното уважаване е необходимо да се констатира кумулативната даденост на следните предпоставки: 1/ ответникът да е възложил на друго лице (лица) извършването на конкретна работа – подготвянето и публикуването на определен журналистически материал и 2/ при или по повод осъществяването на тази работа изпълнителят на същата да е реализирал противоправно и виновно деяние, от което за ищеца да са настъпили вреди.

Основният обективен елемент от горепосочените правопораждащи фактически състави на деликтна отговорност е извършване на противоправно деяние, тоест такова действие или бездействие, което обективно да води до накърняване на защитен от закона правен интерес, субективно право или правнозначима ценност от категорията на естествените права. В разглеждания случай ищецът се позовава на увреждащо поведение на ответника, изразяващо се в разгласяване на позорни обстоятелства.

Ищецът твърди да е претърпял вреди от това, че на 08.04.2020г. на сайта на ответника е бил публикуван материал под заглавието: „Яхтата за 4,5 млн. на М. С. цъфна в Турция“. В статията се описвало, че ищецът притежава яхта на стойност от 4,5 млн. лева и че тя била преместена от едно пристанище на друго, с цел да се спаси от конфискуване, чрез укриването ѝ от КПКОНПИ. Втората статия, публикувана на 22.04.2020г. в сайта на ответника е със заглавие : „България зове: В памет на М. – пълен бойкот на „Винпром Карнобат“, като за автор на статията е посочен “Luра.bg”. В текста ѝ се сочи: „произвежда заводът на подсъдимия за източване на еврофондове олигарх М. С., които не трябва да купуваме, за да наливаме милиони в джобовете на нискочели новобогаташи с първобитен

манталитет“. Ищецът поддържа, че и двете публикации съдържали обидни квалификации и неверни и позорящи го обстоятелства, които са му причинили негативни емоционални преживявания и продължаващи неимуществени вреди. Излага твърдения, че обидните квалификации, епитети и лъжовни твърдения в статиите петнят името му, общественото му положение и доброто му реноме, което е градено от него и семейството му в продължение на дълги години чрез честен и усилен труд.

В принципен аспект издателят има качеството възложител на работа по отношение на лицата, които непосредствено са заети с изготвянето и публикуването на журналистически материали. Ето защо и той носи гражданска отговорност по чл. 49 ЗЗД за вредите, които настъпват в правната сфера на други правни субекти от изнесени неверни твърдения и/или обидни оценъчни съждения (в този смисъл Решение № 404 от 13.07.2010 г. по гр. д. № 907/2009 г., III г. о. на ВКС и Решение № 581 от 30.09.2010 г. по гр. д. № 1019/2009 г., III г. о. на ВКС).

По делото не се спори, че първата статия от 08.04.2020г. е публикувана на сайта, чийто собственик и издател е ответникът. В този смисъл неотносими към настоящия спор са оплакванията във въззивната жалба, че не е установен точният автор на статията, тъй като от показанията на разпитания по делото свидетел ставало ясно, че и други лица са участвали в подготовката на статията, доколкото не се спори, че те са били натоварени с изготвянето ѝ от дружеството - ответник.

По принцип, изказването на мнение чрез слово - писмено или устно, е конституционно гарантирано право на всеки гражданин, закрепено в чл. 39, ал. 1 от Конституцията на РБ (КРБ), като правото на мнение не е абсолютно. Ограничаването на правото да се изразява мнение, с оглед високата с и обществена значимост и интензитет, е допустимо по изключение и само, за да се осигури защита на конкуриращ интерес и право и с цел охраната на други, също конституционно защитени права и интереси, и може да става единствено на основанията, предвидени в КРБ (чл. 39, ал. 2 от КРБ и чл. 10, ал. 2 от ЕКЗПЧОС). Не се допуска ограничаването със закон на други, извън посочените в чл. 39, ал. 2 и чл. 57, ал. 2 КРБ основания. Съгласно посочените текстове, свободното изразяване на мнение не може да се използва за накърняване правата и доброто име на друго и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността. Чрез публичното слово лицата упражняват основното си защитено от конституцията право на мнение и реализират свободата си на изразяване на възгледи и идеи.

В разпоредбата на чл. 32, ал. 2 от Конституцията на РБ се съдържа установената изрична забрана – правото на свободно изразяване на мнение да се използва за накърняване на правата и доброто име на друго. Сред ценностите, чиято закрила е основание за ограничаване на правото на свобода на изразяване на мнения, Конституцията посочва присъщите на всяка личност права на чест, достойнство и добро име. Те именно са обект на посегателство при нанасяне на обидата (умишленото унижаване достойнството на дадено лице посредством неприлично отнасяне с него) и на клеветата (съзнателното разгласяване на неистински позорни обстоятелства за дадено лице или приписване на престъпление другиму). Именно по споменатата причина, гражданската отговорност за обида и за клевета са нормативно установен механизъм за защита на честта, личното достойнство и доброто име, а механизма за реализиране на деликтна отговорност предполага известно ограничение на правото на свобода при публично изразяване на мнения и оценки.

Правото на изразяване на мнение, включва правото да се съобщават достоверни факти и правото да се дадат оценки за тези факти. Мнението може да се разпространява свободно - когато не се касае за превратно упражняване на право по чл. 39, ал. 1 от Конституцията на РБ тоест, когато свободата на мнение не е използвана, за да се увреди доброто име на друго. Свободата на изразяване на мнение е изключена в случаите,

визирани в чл. 39, ал. 2 от Конституцията на РБ (виж напр. Решение по гр.д. № 5059/2008 г. на ВКС, I г.о.), макар в средствата за масова информация да могат да се разпространяват правомерно свои или чужди оценъчни съждения.

Негативните оценки за определена личност, открояваща се по една или друга причина в обществения живот, не поражда отговорност, ако те не засягат достойнството на личността, т.е. ако не осъществяват обективните предпоставки на обида или състава на клеветата (виж напр. Решение № 253 от 29.01.2014г. по гр.д. № 1251/2012г. на III г.о. при ВКС).

Не е противоправно поведението при изказани мнения с негативна оценка, които пряко или косвено засягат конкретно лице, когато името му се коментира във връзка с обществен въпрос, свързан с неговия пост, дейност или занятие (Решение по гр.д. № 1438/2009 г. на ВКС, III г.о.).

Оценъчните съждения не могат да се проверяват за тяхната вярност - те представляват коментар на фактите, а не възпроизвеждане на обстоятелства от обективната действителност. За вярност могат да бъдат проверявани единствено фактическите твърдения.

За разлика от фактите, които имат обективно изражение в действителността, мнението и оценката на фактите и обстоятелствата не подлежат на проверка за истинност или не. Следователно, те не могат да бъдат средство за осъществяване на изпълнителното деяние на клевета и не представляват противоправно деяние. За разлика от мненията и оценките позорящите факти трябва обективно да са заявени от дееца като реално съществуващи, за да се преценяват евентуално като позорящи, ако са неистински, а не да се извеждат като форми на субективна психическа дейност на лицето, което ги изразява.

Следва да се разграничава принципното схващане за свободата на изразяване на мнение, респ. правото на изразяване на лична позиция от разгласяването на позорни обстоятелства. Предмет на клеветнически твърдения могат да бъдат единствено факти с конкретно съдържание, които носят информация за конкретно определено обстоятелство или за конкретизирано явление, което трябва да предизвиква от гледище на общоприетия морал и добри нрави безусловна отрицателна оценка на обществото, или да приписва извършването на престъпление. Разгласяването на позорно обстоятелство е част от средството за извършване на деянието, но то трябва да бъде факт, а не съждение върху факти, което съждение не подлежи на проверка за истинност, защото е продукт на мисловна, умозаключителна дейност. Несъмнено, единствено позорният факт обосновава отрицателни изводи в обществото за пострадалия, защото води обективно до засягане на неговото достойнство, неговия авторитет пред обществото (обществената оценка на околните за него). Следователно, за да е налице клевета, средството на клеветата трябва да е факт, а не да е оценка, мнение, критика на факт. Когато едно лице изнася публично, пред обществото засягащи достойнството на друго лице факти, те трябва да отговарят на обективната действителност. Това не важи за мненията, тъй като те не могат да бъдат достоверни или не, като правно значение оценките имат само ако са обидни, т. е. ако накърняват честта, самооценката за обществената ценност на личността като съвкупност от физически и духовни качества.

Разпоредбата на чл. 10, т. 1 КЗПЧОС прокламира свободата на изразяването на мнения, включително разпространяването на информация и идеи без намеса на държавните власти. Нормата обаче не дава право да се разпространяват неверни факти, нито да се засяга достойнството на други лица, а осигурява свободната оценка на фактите и възможността тя да се отстоява. Следователно, материалноправните предели, до които се простира тази свобода, се определят от възможността да бъдат засегнати неоправдано честта и достойнството на гражданите. Те не могат да използват правото за свободно разпространение на информация, за да нанасят обиди и да клеветят. Когато при

упражняването на това право се накърнява достойнството или честта на друго, лице, което е нанесло обида или е изрекло клеветническо твърдение, отговаря за причинените вреди.

С оглед така изложеното по – горе, настоящият състав изцяло споделя изводите на СРС, че изразът „яхтата за 4.5 млн на М. С. цъфна в Турция“, не може да се прецени като обиден или клеветнически за ищеца. От събраните по делото доказателства, се установява, че яхтата е собственост на дружество, чиито управител е ищецът. Още повече, че по – надолу в статията /л. 13 от делото на СРС/ е пояснено „баровската лодка, модел „Принцес“ плава от 2016г. и се води собственост на една от фирмите на С. – „Т.М.“.

Правилни са и изводите на СРС, че твърдението, че яхтата е преместена от едно пристанище на друго, няма обиден, а информативен характер. Фактът, че яхтата е била запорирана, също беше установен по делото. Видно от писмо с изх. № Б-Л626/10.08.2020г. от Дирекция Морска администрация Бургас, моторната яхта, към дата 08.04.2020г., а и към момента на изготвяне на писмото, е собственост на „Т.М.“. От писмото се установява, че „Т.М.“ ООД е вписано като собственик на яхтата, считано от 18.10.2019г. В тази връзка е без значение датата на писмото, при положение, че се установява, че към датата на процесната статия, яхтата е била собственост на дружество, управлявано от ответника, тоест не са изнесени неверни факти. Още повече, както беше посочено по – горе, в статията се споменава, че се води собственост именно на това дружество. Видно от вписванията в ТР управител и съдружник с дялово участие в капитала на това дружеството е ищецът.

От така цитираното писмо е видно и, че на 18.10.2019г. по партидата на плавателния съд е вписан заповед, наложен по и. д. № 20191110401711 СИС, СРС, образувано въз основа на обезпечителна заповед, допусната с определение № 66 от 09.10.2019г. в полза на КПКОНПИ, ТД – Велико Търново.

На следващо място, в статията е посочено, че преместването на яхтата е станало след устна заповед на „някой от фамилия С.и. Възможно е това да е синът на М. С.“. Тоест в случая авторът на процесната статия въобще не визира, че преместването на яхтата е станало по волята на ищеца, а още по – малко да я спаси от конфискация, чрез укриването ѝ от КПКОНПИ. Още повече, че изречението започва с „Подозира се, че цялата операция с преместването на яхтата“, тоест това не е твърдение, а предположение. Но най – същественото в случая е, че не се визира това „преместване“ да е по нареждане/инициатива на ищеца.

Само въз основа на изложеното, неоснователни са оплакванията във въззивната жалба, че с тази статия са изнесени неверни факти, които да целят уронване на доброто име на ищеца.

Въпреки това, за пълнота на изложението, следва да се отбележи и следното. От събраните гласни и писмени доказателства се установява, че авторът на първата статията, публикувана на 08.04.2022г. е проверил достоверността на информацията преди публикуването ѝ. Съгласно съдебната практика, когато журналист изнася засягащи честта на друго лице факти, той трябва да провери тяхната достоверност. Това не важи и за мненията,

тъй като не могат да бъдат достоверни или не, правно значение оценките имат само, ако са обидни. Неблагоприятните за другото факти, когато са опозоряващи, трябва да бъдат проверени от журналиста, преди да ги разпространи. Правни норми за начина, по който тази проверка да се извърши, няма. Утвърдено е разбирането, че за изнесени факти, журналистът трябва да е получил потвърждение поне от два независими източника. Правното значение на добросъвестната проверка се проявява тогава, когато въпреки извършването ѝ, фактите се окажат неверни. В този случай, ако проверката действително е била добросъвестна, се изключва вината и журналистът не отговаря за вредите, причинени от противоправното му поведение.

Неоснователни са оплакванията, че позоваването на св. М. относно това, че е видял това събитие, отразено в друга медия, не представлява добросъвестна журналистическа проверка, доколкото сайтът „Pik.bg” бил със съмнителна достоверност.

Свидетелят сочи, че проверили движението на яхтата и собствеността ѝ по телефона. Действително от събраните по делото доказателства се установява, че ДМА Бургас няма практика да прави такива справки по телефона. Това, че практиката е такава обаче, не означава, че в конкретния случай е било така и няма основание да не се кредитират показанията на св. М., независимо, че същият работи в ответното дружество, доколкото неговите показания изцяло кореспондират със събрания по делото доказателствен материал.

Доказателство, че е извършена добросъвестна проверка преди публикуване на статията е и прессъобщението, публикувано на 22.10.2019г., с което се съобщава, че по уведомление на Прокуратурата е образувано производство срещу ищеца и че са допуснати обезпечителни мерки върху имуществото му и девет свързани с него лица на стойност от 134 млн. лева, както и че същият е разследван за участие в организирана престъпна група и извършване на данъчни престъпления. Като доказателства пред СРС са били приети и две статии от 08.04.2020г. и от 05.04.2020г., в съдържанието на които се изнася информация, касаеща яхтата – че е запорирана, че е била на гръцко пристанище, от където е преместена на турско пристанище; че е собственост на дружество, чиито управител и собственик е ищецът.

Неоснователни са и изложените във въззивната жалба оплаквания относно втората процесна публикация от 22.04.2020г. От приетата по делото СТЕ се установява, че публикацията във фейсбук страницата „Събитията” е направена на 22.04.2020г. в 16.03 ч. Последната ѝ редакция е от същата дата от 16.06 ч.

Видно от СТЕ процесната публикация е публикувана на същата дата 22.04.2020г., но по – късно - в 16.29 часа. Ето защо, правилни и обосновани са изводите на СРС, че публикацията във фейсбук страницата „Събитията” я предхожда. Единствено поради това, че графичните изображения от сайта „lupa.bg” са много близки по визия и стил не може да се направи извод, че автор на статията, публикувана във фейсбук страницата „Събитията” е ответното дружество. По делото не са ангажирани никакви доказателства в тази връзка, а това обстоятелство е изрично и своевременно оспорено още с отговора на исковата молба.

Нещо повече, в съдебно заседание вещото лице разяснява, че приликите са установени чрез „google images”, което е изкуствен интелект и дава прилики до 70 %.

Действително вещото лице посочва, че хронологично публикацията във фейсбук страницата „Събитията” предхожда публикацията в „lupa.bg”, но това не може да се приеме еднозначно, доколкото в уеб страницата на lupa.bg не е известно какво време се ползва и дали датата и часа на публикацията не може да се манипулира. Това, че принципно е възможно да бъде манипулирано чрез промяна на часа на устройството, от което се публикува статията, не значи че е извършено в настоящия случай. Липсват каквито и да било доказателства в тази насока.

Отразеният от ответното дружество материал на 22.04.2020г. не е на това издание, а представлява препредаване на текста, публикуван във фейсбук страница „Събитията”, като това обстоятелство е изрично отразено в самата публикация на ответното дружество.

Ето защо, настоящия състав достига до същите правни изводи, че думите „нискочели новобогаташи” и „първобитен манталитет”, употребени в текста на втората процесна публикация не могат да бъдат причина за ангажиране отговорността на ответник по настоящето дело, тъй като той не възложител на автора, а е цитиран по – рано публикувания текст във фейсбук групата „Събития”, като това е било изрично отразено.

Като съобрази изложеното в съвкупност, въззивният съд намира, че не се установяват осъществени противоправни деяния от страна на ответника спрямо ищеца, в резултат на който да се ангажира деликтната му отговорност за обезщетение за неимуществени вреди.

Поради съвпадане на крайните изводи на настоящия състав с тези на първоинстанционния съд, решението следва да се потвърди.

По разноските:

Въззиваемият, чрез процесуалните му представители, изрично заявява, че дружеството няма претенции за разноски, поради което съдът не произнасяне.

Воден от изложеното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20053048/15.08.2022г. на СРС, 176 с - в, постановено по гр. д. № 21392/2020 г.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от съобщаването му на страните, при предпоставките на чл. 280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____